

7248

BIBLIOTECA „MINERVEI“

~~Inv. A. 34.761~~

No. 6

Inv. 7248

D.

T. ROBEANU

(DR. GEORGE POPOVICI)

Poesii Postume

CU O PREFAȚĂ DE N. IORGA

10801

BUCUREȘTI

«MINERVA», Institut de Arte
Grafice și Editură, B-dul Aca-
demiei 3 — Str. Edgar-Quinet 4

1908

859-1

BIBLIOTECA CENTRALA UNIVERSTARA

7248

COTA

CONTROL 195

1961

D

B.C.U. Bucuresti

C10801

† DR. GEORGE POPOVICI.

O LACRIMĂ PENTRU GEORGE POPOVICI ¹⁾

Acuma două săptămâni aveam bucuria de a vedea în casa mea pe George Popovici. Eră bucuria prietenului care-și vede prietenul și bucuria pe care o simți totdeauna la desfășurarea unei inteligenți așa de puternice, de largi și de fine, cum eră inteligența lui. *Eră*, căci acum nu mai este. Aflarăm pe rând moartea prietenului care plecase de lângă noi plin de o așa de puternică viață a minții luminoase și a frumosului trup de viteaz, de cavalier mândru, apoi moartea silnică, moartea prin otravă, într'un oțel oarecare, moartea în chinuri și fără o față iubită, fără o față

¹⁾ Reprodus cu învoirea autorului din «Sămănătorul» A. IV. No. 3 dela 24 Iulie 1905.

cunoscută lângă dânsul. Aflarăm și pentru ce a făcut jertfa vieții sale scumpe: pentru ca să nu aibă rușinea de a nu putea plăti o datorie pe care n'o făcuse pentru dânsul, ci pentru viitorul poporului nostru din Bucovina, căruia i-a fost lumina cea mai curată și călăuzul cel mai chemat. Ieri, Vineri, am primit din Cernuăți, unde întrebasesm, această știre scurtă: «S'a înmormântat astăzi». Sunt acum ceasuri de când zace supt pământ, și niciodată n'o să-i mai văd ochii blânzi, zâmbetul bun, mâna lui n'o să se mai razime pe umărul meu, și în nopțile lungi de iarnă, când te simți mai singuratec, nu voi mai auzi niciodată glasul lui cald și tânăr, vorbind cu aceiași măiestrie, cu același simț ales pentru adevăr și frumos, cu aceiași bogăție ușoară despre lucruri și despre oameni cari-i erau cunoscuți, așa de intim și așa de adânc. Numai cine n'a trăit o grea viață de luptă, în care toate gândurile îți sunt prefăcute, toate sentimentele cele mai bune tălmăcite în rău, în care zilnic vezi plecând un prieten mai fricos sau mai iubitor de sine și te înfiori câte odată de cât gol este împrejurul tău și a idea-

lului pe altarul căruia slujești, numai cine n'a fost ofensat și batjocurit, prigonit și urmărit pentru acel puțin bine ce este în sufletul său, numai acela nu va înțelege nemărgenita durere ce simt acum când scriu cu lacrimi încete pomenirea bunului meu prieten George Popovici. Mi se pare așa, că aceasta e ultima scrisoare pe care i-o scriu, o scrisoare la care nu mai poate răspunde sufletul lui frumos și deplin, pe care nu mai știu unde să-l caut.

*

Să ajung eu să-i spun viața pentru ca s'o știe acei cari vor ceti aceste rânduri ca orice altă pagină de biografie, ca un necrolog de toate zilele.

Prietenul nostru săvârșit din viață era fiul părintelui Eusebiu Popovici, cleric și profesor la Universitatea din Cernăuți. Intre câți preoți au urmat cursurile Facultății de teologie bucovinene nu este unul singur care să nu pomenească cu evlavie numele acestui venerabil bătrân, care e pentru dânșii și pentru oricine-l cunoaște un sfânt, un sfânt al științii și al Bisericii sale și care e acum mucenicul fără mângâiere al celei mai mari du-

rerii ce o poate suferi un suflet omenesc pe această lume. În casa acestui mare învățat, acestui devotat învățător al școlărilor săi iubiți, acestui Român bun și harnic și acestui om de o superioară valoare morală — numai bunătate și jertfă — George Popovici a căpătat o creștere asemenea cu aceia ce se dădea în cele mai nobile timpuri ale anticității.

Cu puterea lui de cugetare, frumosul student voinic — căci Popovici era însăși icoana celei mai puternice frumuseți bărbățești, — a mântuit jucându-se Facultatea de drept, pe care a urmat-o, nu în Cernăuți, unde e slabă, ci în centre mari ale științei germane din Austria, în Innsbruck și Viena. Zâmbind de acele zile de școală când profesorii rămăneau uimiți de cunoștințele ce avea studentul care nu părea capabil de atenție și de sârguință. A trecut în chip strălucit doctoratul.

Carierea funcțiilor, a unei avocături răsplătitoare îi stătea deschisă. El însă voia altceva. Coborâtor al țaranului român din Bucovina, fiu de preot român bucovinean, el îmbrățișă cu o caldă iubire pe acest purtător, pururea

jertfit, al conștiinții noastre naționale din pământul lui Ștefan-cel-Mare, supus străinilor. Dorința lui erà să fie deputatul țărănilor. S'a dus între ei, li-a vorbit în graiul lor, ca un învățat frate mai tânăr, i-a unit așa de mult în suflet cu dânsul, încât dăunăzi la Putna, după ce el își părăsise țara de naștere, unde veniã acum numai ca un oaspete al serbărilor pentru Ștefan-cel-Mare, țărani adunați în preajma mormântului sfânt purtau pe pieptul lor cinstit chipul deputatului de odinioară, pe care nu-l uitaseră și pe care acum îl vor fi plângând ca pe un binefăcător și un consăngean în căsuțele lor din muntele Câmpulungului.

Popovici a fost ales cu o mare majoritate. In Camera din Viena, el a ținut memorabile discursuri, predicând o alipire către Austria a Românilor din toate părțile, ce ar fi asigurați prin această alianță sinceră de peirea cu care-i amenință alte neamuri.

A doua oară, s'au luat măsuri ca să nu mai fie ales. Om sărac, împovărat cu toate sarcinile ce-i pusese pe umeri niște alegători de prin orașe cari nu înțelegeau să-și aibă

degeaba deputatul la Viena, el nu putu să lupte cu presiunile și corupția care porniau din locuri ce erau în stare să-l răpuie. Peste câteva luni, erà în România, ca un învins și ca un pribeag fără nici-o nădejde.

*

Aici — și atâția ar trebui să simtă cele mai strașnice muștrări de cuget —, aici el n'a fost înțeles, recunoscut și sprijinit, — ceia ce erà cu atâta mai de nevoie, cu cât el însuși erà cel mai îndatoritor față cu alții și omul cel mai lipsit de grijă pentru sine, chiar pentru interesele de căpetenie ale vieții lui, pe care l-am cunoscut vre-odată. Văzându-l că nu se înfățișează și nu-și face loc dând în lături atâția netrebniți și nemernici cari nu meritau locurile lor, toți l-au uitat.

În orice parte, el ar fi fost un factor neobișnuit, prin nobleța lui desăvârșită, prin bogăția culturii sale temeinice, prin frumuseța vorbirii sale — de care ne-a dat dovadă, vorbind odată românește la Ateneu, — prin experiența lui politică și legăturile ce păstrase în Austria și care s'au văzut acum la moartea lui neașteptată, când cuvintele cele mai pi-

oase și mai înțeleghătoare au venit de acolo. Dar pentru ca să facă politică în România i-ar fi trebuit o mlădiere morală, un despreț pentru credința față de principii și de oameni, o îndrăzneală în afirmarea însușirilor sale, — pe care nu le avea. Pușinii săi prieteni știu însă ce bine și ce aspru judecă el acele partide ale noastre, care au crezut cu toatele că n'au nevoie de un om ca dânsul.

Odată scrisese versuri de care zâmbia, însă fără dreptate, căci baladele, tipărite în «Convorbiri literare», ale lui «T. Robeanu» sunt mai frumoase decât cântările atâtor cari cu mai puțin talent și mai multă stăruință, sunt astăzi pentru oricine poeți recunoscuți ai neamului. Inspirația versurilor sale era cea istorică, și prin cetiri neconținute, Popovici ajunsese cel mai bun cunoscător al vechii istorii moldovenești, iar în cunoașterea dreptului nostru de odinioară, el era singurul.

A tipărit însă puțin: în «Convorbiri literare» și în «Prinosul D. A. Sturdza», chiar în câte un ziar. Trată puncte speciale din trecutul Moldovei și așezămintelor ei, dar în marginile înguste ce-și impusese, se grămă-

deà un material nespus de bogat și în mare parte cu totul nou, care dădeà încredințarea că acel ce a scris puținele pagini ale memoriului e stăpân desăvârșit al întregului câmp, pe o brazdă a căruia se oprise, adâncind-o. De curând începuse a lucrà la opera lui cea mare : Istoria dreptului român, și dăunăzi încă el spuneà că vreà să rămâie în București toată vara pentru a lucrà la cartea cea pe care el n-a scris-o și multă vreme n-o va puteà scrie nimeni ; o carte a cărei perdere trebuie s-o deplângem cu atât mai mult, cu cât ea erà întreagă, ca idei conducătoare și ca amănuntele cele mai mici, în gândul și în notele sale, carte de maturitate deplină, definitivă și mănoasă pe care au nimicit-o urmările otrăvii.

Academia-l aleșese membru corespondent și trebuià să fi văzut cineva sfiala cu care el luă, în ședința trecută, un loc pe care atâția l-au compromis și-l compromit. Erà vorba, erà dorința lui, și cu mult mai mult dorința noastră, să fie profesorul de drept *român* al Universității din București, dar când se cunoscù această dorință, o mare furtună se

stârni împotriva lui, din toată dușmănia sufletelor neisprăvite și păcătoase : un Bucovinean făcù scandal în ziare, în ziarul «Conservatorul», acoperind de insulte pe acest om corect și bun, modest și delicat, care n-a jignit niciodată pe nimeni ; o tabără întreagă se alcătui în Facultate pentru a-i opri intrarea. Noi știm cât de adânc l-a rănit acea insultă, al cărei făptaș îl știà și tocmai de aceia vedeà că nu poate cere nici-o satisfacție, și, față de împotrivirea acelor profesori de Universitate, neînțelegători și răi, știm cu cât dezgust spunèà că «nu mai ține astăzi la acea catedră».

*

Dacă a fost vre-odată o viață de om chinuită și jertfită pentru aleasa gingășie, pentru nemărgenita bunătate, pentru mărinimia superioară a sufletului regal care o stăpâneà și nu puteà să stăpânească și împrejurările unor vremuri nenorocite, a fost viața prietenului nostru George Popovici. Între învinșii păcatelor noastre, între acei pe cari i-a ucis prostia și răutatea din acest neam, nu știu niciunul pe urma căruia să trebuiască atâtea lacrimi. A fost aur curat în calea acelor cari, împo-

dobindu-se cu plumbul, l-au călcat în picioare. Aceasta nu se va înțelege nici acum, când asasinatul s-a săvârșit. Iar, cât despre noi, pușinii lui prieteni cărora n-a fost bine pe care să nu ni-l dorească, nici îndatorire pe care să nu ni-o ofere, rugându-se numai să nu-i mai vorbim de dânsa, — astfel mie mi-a revăzut stilul întregii istorii a Românilor în limba germană și a stăruit hotărâtor ca numele lui să fie trecut supt tăcere, — noi nu vom putea scrie un rând fără să vedem neconținut lângă noi, peste hotarele morții, pe omul acela care s'ar fi bucurat mai mult de scrisul nostru, de munca și de izbânda noastră.

16 Iulie, 1905.

N. IORGA.

FINIS

Fără veste, fără nume, am să ies din lumea lor,
Nici un ochiu de-azur n'a plânge, nu s'a stinge nicio stea,
Numai poate-un glas de clopot va'ncercă o tânguire,
Și un dascăl sur și gârbov va rosti un Tatăl-nostru,

Lângă tine ei m-or pune, o iubit și palid tată!
Mut zaci tu, și rece-i fruntea și închis e ochiul sfânt,
Ce-n jăliri fără cuvinte mă vedeă, de lacrimi plin,
Rătăcit în labirinturi de păcat și nebunie.

Nici nu pot să cer iertare și căință să-ți arăt ;
Amândoi tăcuți și galbeni zacem unul lângă altul ;
Ale sufletului rane s'au uscat și nu ne dor,
Blândă peste noi se lasă noaptea veșnicei uitări.

Cernăuți. (Convorbiri Literare 1885. No. 2.)

UN MORT

Nu ard luminele de ceară, cântări de groapă nu răsună,
Să mă privească înc'odată prietenii mei nu s'adună,
Și totuși stau tăcut, zadarnic bătaia inimei s'ascult,
Când fiecare gând la tine îmi zice c'am murit de mult.
Și-atunci te văd viind spre mine, din vremi pierdute-o
[arătare
Și ochii mari și plini de milă de vină grea îmi dau
[ertare.

Convorbiri Literare 1885. No. 12.

10801

ÎN ZADAR

O, de-ai veni încă odată
Iluzie de tinereți,
Și iar să-mi spui povești la lună
Și a visă iar să mă-nveți ?

În tainicul mormânt de doruri
S'ar pogorâ sclipit de stele
Și-a inimei uitate glasuri
Cum s'ar trezi voios acele !

Și iarăși albă, visătoare,
Copila dulce ce-am iubit,
Ar învia la glasul tainic
Al dorului nebiruit.

C. Lt. 1885 No. 12.

ALCOVUL E ÎN UMBRĂ

Alcovul e în umbră și tu vii să te culci
Copilă cu ochi negri și buze moi și dulci;
Incet ridici perdeaua și'n zare un balaur
Îți pare cerul nopții cu ochii săi de aur.
El sborul lui de nouri spre tine îl îndreaptă...
Tu nu cobori perdeaua și nu ești înțeleaptă.
Ci gândul de copilă din depărtări lumești
Pe Făt-frumos îl chiamă să vie ca'n povești
Cu farmec de iubire din suflet de viteaz
El dorul să-ți adoarmă și iar să-l facă treaz
Și tu în a lui brațe voioasă să te culci
Copilă cu ochi negri și buze moi și dulci.

C. Lt. 1886, No. 7.

ROMANȚĂ

Când albă și cu brațe goale
Tu lângă mine vii la bal,
Cu ochii sufletului dornic
Pe Venus văd eșind din val.

Și caldă, vie, poftitoare
'M'atingi cu brațele ferbinți,
A ochilor vorbire dulce
E plină de făgăduinți.

Dar nu 'n păduri de portocale
Pe țărmul mărilor albastre,
Și nici la Ganges, unde sfinte
De lotus flori ne-ar face castre,

Nu vom fugi ca 'n veci să piară
Și al meu nume ș'a ta veste!....
Tăcut și tainic e alcovul
Și plin de farmec de poveste!

C. Lt. 1887 No. 2.

NUFĂRUL

Legănându-se pe-adâncuri
Albul nufăr înflorește,
A mrejarului copilă
Visătoare îl privește.

Și ea-i albă ca un nufăr...
Gândul de mi-ar fi de vrajă
Și 'mprejurul ei aș pune
A prăpăstiilor strajă.

C. Lt. 1887 No. 2.

DRĂGUȚĂ PIERDUTĂ...

Drăguță pierdută tu nu-mi eși din gând !
Zadarnic dispar pe-albastre aripe
De fum, vestitorii tăcuți a dulci clipe :
Foițele albe c'un singur mic rînd,
Drăguță pierdută tu nu-mi eși din gând !

Cu ochii tăi umezi și plini de minuni
Un înger de pază îmi ești, și alungi,
A dragostei visuri în noapțile lungi,
Și ziua râvnirea l'a lumii cununi,
Cu ochii tăi umezi și plini de minuni.

Și 'n nopțile albe, sub sclipet de stele
Bărbatul ce-ți spune cât el te iubește
Nu știe că 'n sufletul tău se trezește,
A mea amintire cu glasuri de jele...
In nopțile albe sub sclipet de stele.

C. Lt. 1887 No. 2.

DE CÂND TE-AI DUS...

De când te-ai dus, copilă dragă,
S'a stins pe cer o lume 'ntreagă.
Stejaru 'n codru s'a uscat,
Mii de morminte s'an săpat.

Cu părul ca argint de lună
Aș vrea să-ți zic o noapte bună,
Dar dela mine pân' la tine
Sunt mări adânci și țări străine.

Și numai gândul meu pribeag
V'ajunge 'n taină al tău prag
Și nevăzut va sărută
Și ochii tăi și inima.

C. Lt. 1887, No. 2.

CÂNTEC VECHIU

La Suceava în cetate
Cias de miază-noapte bate,
Păzitorii cântă 'n uliți
Răzimați în albe suliți.

La Suceava în cetate
Cias de miază-noapte bate
Zidul vechiu adânc răsună:
«Noapte bună, noapte bună.»

Și din plaiu și dela mare
Visurile vin călare
Din risipe 'ncetișor
Crește-un mândru foișor.

La prag luna ține strajă
Inlăuntru doarme 'n vra'ă
Fata cea de voevod,
Cu păr galben pus în nod.

Cine vine și-l desleagă
Nu se duce noaptea 'ntreagă
Și cui vine s'o sărute
Toate nopțile 's pierdute.

Copiliță mult nătângă,
Ochii tăi cu mâna stângă
Să-i acoperi; iar cea dreaptă
Facă drum celui ce-așteaptă,

Ca în ciasul de povești
Dela dragile-ți ferești
In ispită să nu-l ducă
Albul umăr de nălucă.

C. Lt. 1887. No. 8.

A Z I

De pe balconul casei tale
Albastre flori de mult nu cad,
În parc înspre bătrânul brad
Crescut-au buruieni în cale. —

Eu nu te mai aștept la dânsul
Să vii ca și o căprioară,
Tremurătoare și ușoară,
Iubirea s'o sfințești cu plânsul.

În săli, ce scânteie 'n lumină
Și 'n luciul de oglinzi înnalte,
Tu stai rîzînd cu celelalte
Schimbată 'n suflet și străină.

Și eu plecat pe-antice scrieri
Uitat-am dorul de copile,
Zadarnic luna ca 'n idile
Discretă-i, și 'n câmp cântă grieri.

C. Lt. 1887, No. 8.

VOEVODUL

În tăcute bolți din veacuri doarme 'n pace vöevödule,
Mânele scäldate 'n sânge stau pe piept evlavioase,
Peste dânsu 'n risipire zace lumea lui cea veche ;
Lespezi reci și slove șterse, candelile ce nu mai ard,
Și la căpătâiu se roagă un călugăr ce nu știe
Că din aburul albastru Dumnezeu a dispărut,
Dar în cias de miază-noapte, clopotul când sună jalnic,
Vöevödule se trezește.

«Eu în vechea strălucire vreau să es azi la divan,
«Logofete, mergi de 'adă din muzeu pecetea țării
«Și spatarul să aducă spada mea, vândută 'n Londra!»
Logofätul nu-l aude, și spätarul nu mai vine ...
Goale 'n cias de miază noapte oasele-i sclipesc în lună.

C. Lt., 1886, No. 10.

LA CÂRȘMA VERDE

La cărșma verde pe vâlcea,
Voios m'abat din calea mea ;
La masa de stejar mă pun,
Nimic nu cer, nimic nu spun.

Dar cărșmărița cea nurlie,
Ea mă cunoaște și mă știe,
Și sprintenă și mlădioasă
Aduce cupa cea spumoasă.

Pe umeri brațul mi-l așază,
Lumina ochilor să'mi vază,
Și pentru vesele cântări
Primesc drept plată sărutări.

O filosofi cu gând greoi!
Când oare 'ți înțelege voi
C'a fericirii dulce cheie
E 'n vin, în cântec și 'n femei?

C. Lt. 1888 No. 2.

ÎN UMBRA DE GARDINE

Tânără copilă brună,
Îmi vădești a ta iubire,
Cum deschide 'n nopți de lună
Dulcile colori bobocul.

O ascunde în căință
Rugătorii tăi ochi negri,
Amoroasa suferință
Să o vad, de mult nu's vrednic.

Vină 'n umbra din gardine,
Fruntea mică și ferbinte
Înspre geamuri să se 'ncline
Ca un nufăr peste ape.

Pune-le pe piept să zacă
Blândește mâni amândouă,
Biata inimă să tacă,
Tu s'ascuți a mea poveste.

Sufletul meu visuri n'are,
Numai surd în el jălește
Doritoarea ta chemare
Ca un echo în ruine.

Căci în arzătoare doruri
De-a vedea ascunsul tainei
El a 'mpins a sale sboruri,
Tânăr, la oprite raiuri.

Și-a răpit a cunoștinței
Poamă plină de blăstemuri,
Oarba pâclă a credinței
I-a căzut în risipire.

Insă cu privirea clară
N'a văzut nimica alta,
Decât pustiere-amară
Ce s'a coborât într'însul.

Și de-atuncea stă 'n omături
Troenit ca polul nordic.
Lângă mine tu alături,
Vrei să torci visare dulce?

• Dacă și mă ispitește
Casta ta întâi iubire,
Și sub raza ei sclipește
Palid ghiața stinsei inimi,

Numai trecător, pe-o clipă,
E în stare să m'atingă
A norocului aripă
În sărut de buze calde.

Mâni acum o comedie
Mi-ar părea delirul nostru,
Pentru-un ceas de poezie
Tu ai plânge-o viață 'ntreagă.

De-ar fi veacul cel de aur
Eu încununat cu mirtă,
Al amorului blând laur,
M'aș ruga 'n genunchi zeiței:

Venus! pune 'ndurătoare
Mâna sfântă pe-a mea frunte,
Iar să fie crezătoare
Mintea 'n gingașele taine.

«Și din ochii mei sărută
Neagr'a lumii oglindire,
Ca icoana cea căzută
De iluzii să re'nvie.

«Iar în inima mea rece
Pune-o veșnică scânteie,
Ca să nu mai poată trece
Patima mea pentru dânsa».

Dacă pe altare sfinte
Nu mai este alba Venus,
Trebue să fii cuminte
Draga mea cu ochi de mură.

Astăzi, când cu foi cernite
Ghiocelu 'ntâei dragosti
Moare, vin gândiri cumplite
Și-ai voi să mori cu dânsul.

O, dar în curând, copilă,
Vei uita romanul tragic,
In o sarbădă idilă
Vei găsi noroc și pace.

Vor veni la mijloc anii...
Unde-i mai gândi la mine,
Tu, muștrându'ți băețanii,
Pieptănând copile blonde?

Numa 'n vis de noapte-adâncă
Poate-i tresări odată,
Când voi fi perit pe-o stâncă
Singuratec ca un vultur.

C. Lt. 1888 No. 2:

DĂ-MI FLOAREA ALBĂ

Dă-mi floarea albă de pe sân
Și lasă-mă să plec în lume ;
Și dulcea ta întâi iubire
Cu mine lasă să se 'ndrume ;
Să-mi pară că mă are 'n pază
Un înger cu aripi de rază.

Dă-mi floarea albă de pe sân
Și lasă-mă să plec în lume ;
De-aș rămâneà, s'ar duce poate
Visarea mea ca fum și spume ;
Căci cine știe, cine știe
Ori credincioasă mi-ai fi mie.

Dă-mi floarea albă de pe sân
Și lasă-mă să plec în lume ;
În urma mea cădeà-va pâcla,
Uitat va fi și al meu nume ;
Dar, ca acum, orcând curată
Mi-a fi icoana ta de fată.

C. Lt. 1888. No. 5.

ISTORIE DE NOAPTE

Liniștită doarme cărșma,
Fetele în vis vorbesc,
Plopi cu frunză argintie
Împrejur o străjuesc.

Chiar stelosul iaz uitat-a
Tainic ne'nțelesul graiu,
Dar cu plutitoare neguri
Vine tropotul de cai.

Și s'apropie de cârșmă ;
Sunt panțiri în neagră zea ;
Cum le strălucește coiful,
Cum zângănă spada grea !

Cel mai tânăr și mai ager
Frâele aruncă jos,
Pe părete s'oglindește
Chipu-i nalt și mustăcios.

Cu mănunchiul spadei sale
Bate 'n ușă de trei ori,
De trei ori tresar zburdalnic
Pintenii cei sunători.

«De ai vin și-o fată blondă
Scoală-te, crășmar bătrân ;
Eu cu toți ai mei tovarăși,
Noaptea 'ntreagă-aici rămân.

Ȋar de ai o fată brună,
Crapă uşa pe tăcut,
Numai eu să intru singur,
Numai eu să o sărut».

C. Lt. 1888. No. 8.

FANTASIE

Ca adierea de iasmin
E 'mbătătoarea ta cântare,
O dulce bard din Bolintin,
Tu, glas rămas din vreme mare,
Când pe a harfei tale strună
Balada în amurg răsună.

Dai luciu apus la tristul colț;
Ca 'n vis pier hâdele oteluri
Și 'n loc răsar înalte bolți
De mănăstiri și de casteluri,
Cu egumeni ce nu știu carte,
Cu turnuri ce sclipesc departe.

Un domn cu suflet de oțel
Se duce 'n luptă sângeroasă,
Domnița 'n foișor la el,
Gândește credincios și coasă
Cu mâna ei de alabastru
Epitrahilu 'n fir albastru.

Cu soarele ce-apune roș
În a pădurilor tăcere
Asamănă pe un strămoș
Ce glorios din lume piere,
Călugărul ce în chilie
O veche cronică prescrie.

Iar Făt-frumos momit de dor
Din vizunia de balaur
Își desrobește 'nvingător
Copila lui cu păr de aur,
Și cum în brațe o ridică,
Privighetori încep să zică.

Apoi pierzi frâele de-argint,
Pegasul rătăcește 'n nouri,
Și în stelosul labirint
Vezi tu fantastice tablouri ;
Colori de curcubeu noptatec
lubește geniul tău sălbatec.

Chiar dac'aș fi murit de mult
Din gropi pe negură călare
Eu ași veni ca să ascult
În mieze-nopți a ta visare
Și te-ași îmbrățișa fierbinte,
Tu palid chip de oseminte.

Dar nu te-aș mai chema să vii
Pe căile de-argint de lună,
La cripta unde 'ntr'un sicriu
Rod viermii gloria străbună,
L-a tale versuri triumfale
Să 'nvie mortul Vodă 'n zale,

Și un strălucitor alaiu
S'aducă semnele domniei,
Cu barba albă ca un craiu
Din basmele copilăriei,
Bătrânul domn să 'nainteze
In tronul țării să s'așeze.

O, eu îl știu din multe nopți
Ce am veghiat plecat pe pagini,
El sta în creerii necopți
Ca cea mai dragă din imagini,
Ades am părăsit copile,
M'am dus la el în colb de file.

Dar azi când în amurg aud
A melodiei dulci confusii,
Cu ochiul de durere ud
V'aș plânge, tinere ilusii,
Căci toată-a voastră strălucire
A fost vedenie 'n delire.

Ți-a fost merit să fii așa
Ca un potop de primăvară,
Sălbatecă 'n pornirea ta
Tu, vreme veche și amară;
Din oase albe și cenușă
Făcut-ai gloriei o ușă.

Ea intră plină de lumini,
Dar în porfirica ei rază
In lanțuri sub cununii de spini
Poporul meu îngenuchiază
Cu frunțile în glod și sânge,
Cu ochiul stins ce nu mai plânge !

O, de-ar luci cu farmec sfânt
Intreagă-a stelelor icoană
Și diamanții din pământ
Pe-a voevozilor coroană,
Tot aș svârli-o eu în valuri:
Noi avem alte idealuri !

De crește lemn pentru-a lor tron
Să-l sfarme vinetele fulgeri
Și pergamentul cel slavon,
Intăritor de-atâtea smulgeri
Sub sticlă în muzeu să șadă
La molii și 'nvățați spre pradă.

Iar tu, poet, ce ai murit
Cu doru 'n piept de-acele vremuri,
Visarea'ți de s'ar fi împlinit
Mult ai avea tu ca să tremuri,
Ș'acum când ruginești supt cruce
Mă tem un plâns să nu te-apuce.

C. Lt. 1888 No. 8.

LA ISVORUL DIN PĂDURE

La izvorul din pădure
Pe un trandafir sălbatec
Șede-un cuc cu pene sure.

La izvorul din pădure
Mers-a gingașa copilă,
Albă și cu ochi de mure.

Și 'ntr'acolo în pădure
Vine vânătorul tânăr ;
Cum s'ar duce el pe-aiure ?

La izvorul din pădure
Cântă-atunci nespus de dulce
Cucul cel cu pene sure.

C. Lt. 1888 No. 8.

TU PALIDĂ ȘI TRISTĂ FLOARE

Tu palidă și tristă floare
Ce crești pe stâncele fecioare,
Mâhnirea de călugăriță
Din față-ți pentru lumea oarbă,
Nici raza caldă să o soarbă
Nu e în stare, albumiță.

Nici melodia nu încântă
Singurătatea ta cea sfântă ;
O, cât e dorul tău de jalnic
Când prin văzduhurile clare
Ridici tu casta ta visare
La plutitorul vultur falnic.

Tu știi, că-i scris în neagra carte
Nici când de el să nu ai parte,
Dar vrei măcar să mori aproape.
Iar noi, drăguța mea pierdută ?
O, vino ! tristă mă sărută
Ș'apoi lavina să mă'ngroape.

C. Lt. 1889 No. 4.

STROFE CARPATINE

Prin întuneric de codru de brad
Ploi de lumini din stele cad,
Se umplu de-argint izvoarele clare
Și inima de dor și de visare.

Așa tânără, fragă, ca amorul dintăi
Înflorește o roză la rescruți de căi,
Înroșește-așa dulce, ca tine, la care
Mă duce, iubită, ascunsa cărare.

Sub pasul rar și discret de cerbi
Se'nfioară încet vârfuri de erbi,
Din vale negura se ridică
Căruntă ca o legendă antică.

Se clatină brazii, salută în somn,
Prin visul lor trece Dragoș domn ;
În pălărie o veselă floare,
În mână cornul de vânătoare.

C. Lt. 1891. No. 6.

ÎN GER, PE TROENITA STRADĂ

E vis? Dar nu, eu sunt pe stradă,
Călcâele 'n omăt scârșnesc;
Un aspru ger prin lume trece
Și stelele învinețesc.

Pe-o creangă s'așează păsări de aur
Cu glas de-argint și legendar
Și cântă dornic, și cântă dulce
Și ca un fantom în lună dispar.

Ademenit tresare ramul
Și mi se rumpe inima,
Cu trupuri tinere și nude
Așoper flori visarea sa.

Ca un surâs de primăvară,
Oaza fragedelor vieți
Adie candidă, senină
În mijlocul mortalei gheți.

N'ai zile, gingașă minune!
Realu-i rege autocrat
Din legile lui din vecie
El nici o iotă n'a cedat.

Mori, chiar de te-ar sădi pumnalul
În sân entuziast, virgin
Să-i bei căldura lui. Peirea
E al iluziei destin.

În ger pe troenita stradă
A mele tâmples bat arzând.
E vis? Întâia mea iubire
Cu ochi plânși mi-a trecut prin gând.

C. Lt 1892. No. 3.

IN BOLTA DE LA CRAIUL-NEGRU

Suceava e avută 'n turnuri,
Ca muntele bogat în stânci;
Ea are strade glorioase,
Și are pivnițe adânci. —

In bolta de la «Craiul-Negru»,
Acolo vinu-'i minunat,
Acolo trei voinici aseară
Intr'un ungher s'au așezat.

Au pene roșe 'n pălărie,
Și tinerețe în obraz
Mustățile 's atât de dârze,
Și vorbele așa cu haz.

Cârșmaru 'n umbră clipocește,
Mănunchiu de chei i-atârnă 'n brâu, —
Nepoata are ochi albaștri
Și-i blondă ca un spic de grâu.

Aduce vin în cupe clare,
Roșind, celor trei dărăbani,
Ei au mustăți atât de dârze,
Ea numai optsprezece ani. —

Și unul sare în picioare,
Zâmbind mânuțele i-a prins.
Gurița-al doilea i-o sărută
În șagă mai, mai înadins.

Iar cel din urmă stă de-oparte,
Așa de palid, chinuit —
Ah, mult amar, și totuși dulce
In ochii săi ea a citit.

C. Lt. 1893. No. 8.

CÂNTECE

Erà 'n Cotnar cândva-un diac
Lui i-a murit iubita
Frumoasă, ca ispita.
Ea doarme supt un liliac
Și casa văduvă, pustie
Se 'ntunecă 'n melancolie.

El capul își îngroapă 'n mâini.
In piept bat mii acuze.
Ian vezi și doamnei Muze
Se 'ntristă ochii dulci, păgâni.
Ca fierul cel fierbinte-o doare
Cum sufletul lui tânăr moare.

Și degetele fine prind
Desmierdător în strune,
Și ele 'ncep să sune
Ca râuri limpezi de argint,
Ca simfoniile de sfere
Imblânzitoare de durere.

Și tot mai des, ca fulgii es
Scânteii de-argint și zboară
Și demoni se coboară
L-al ariei bachant exces.
Și inima-i de farmec bată
Ca sclava tânără uitată.

II.

Aseară gândul meu eră
Iubita mea, la tine.
De-acea, puiule, ai plâns,
Icoana mea la piept ai strâns.

La tine gândul meu era,
Neîncetat la tine.
De-acea ai zâmbit în vis
Când ochișorii ai închis.

De-aceea mi-a murit de dor
În miază-noapte somnul.
Uimit m'a salutat din ceți
Luceafărul de dimineți.

«Sămănătorul» N-rul de Paști 1907.

NOVELA DE CASTEL

Pe podele de-alabastru
Joacă razele de-apus,
Și gândirile s'au dus
Ca un stol de rândunele
În departele albastru ;
N'are preț acum ca pleava
Tot castelul de Suceava.

Din Polonia cea albă
Steaguri au plecat în drum ;
Au să vie-acum, acum,

Cetele strălucitoare.
Sveltă ca un ram de nalbă,
Tânărul copil de Vodă
Părul galben își înodă.

Din Polonia cea albă
Steaguri au plecat în drum;
Au să vie-acum, acum
Mirele frumos ca ziua.
Scântee mărgele 'n salbă,
Dar mai viu luceșc lumine
De supt gene lungi și fine.

«Radule, copil de casă,
Mierlă veselă de huciu!
Unde gândurile 'ți duci?
Stihuri legi, ce mâne sara
Vor slăvi pe o mireasă?
Haide, spune cu ghitara
Cântecul de mâne sara».

Cum spre argintia lună,
Trist, pământu 'ntunecat
Își ridică desperat
În durere 'nchisă, mută,
Noaptea, fața lui cea brună,
Astfel, spre-a lui Vodă fică
Radu ochii săi ridică.

Cu privirea 'nourată
li desmeardă cbipul el,
Capul blond și frumușel,
Umerii cei goi și candizi,
Și contura delicată ;
Și 'i o liniște virgină...
Strunele încet suspină :

«Aș vre să fiu Regele Maiu !
Flori albe și roșe s'ar închinà,
Și 'n dor și rouă ar tremurà ;
Dar numai pe tine, înger balaiu,
Numai pe tine te-aș sărutà.

«Aș vre să fiu regele Maiu.
In raza de lună 'n grădina ta
Privighetorile dulce-or cântă,
Dar numai pe tine, înger balaiu,
Numai pe tine te-aș ascultă.

«Aș vre să fiu regele Maiu.
Și tânăr să mor, înflorit abia.
Vezi! soare, crini, nimic n'aș luà!
Dar numai pe tine, înger balaiu,
Numai pe tine nu te-aș lăsa!»

Buzele lui tremur'încă,
Cântul s'a sfârșit de mult.
El, vrăjit în al ei cult
Tace; în cadenți de valuri
Mari, simțirea lui adîncă
Bate 'n piept, cum în pădure
Lovitura de secure.

Cum un tainic nor de sară
Trece alb peste un lac,

Unde ape 'n visuri zac,
Astfel și prin ochii fetei
Peste luciul de primăvară
Umbritor călătorește
Ce ea tulbur bănuiește.

Un moment! apoi senine
Undele azure scald'
Iarăși soarele cel cald.
Și în dulce bunătate
Supt bărbie mâna'și ține,
Ea, și îl întreabă fraged:
«Ce să-ți dau, tu, glas de faget?»

Vorba-i ca o melodie,
Ca un cântec de amor;
El înnebunește 'n dor.
Din ruinele căzute
Iar speranța lui învie
Ca o fulgerare nouă
Și-i despică gându 'n două.

N'a căzut pe 'nchisa floare
Un fior recunoscut?
Și-o deschide 'ncet, tăcut?
Cine poate lui să-i spuie?
Ah, e clipa când supt soare
Numa-s singuri, ea și dînsul,
Ea și iadul cel dintr'însul.

Și privirile lui arse
Cad pe sinul ghiocel;
Și-ar voi în suflet el
Să-i pătrundă ca o pară;
Supt privirile lui arse,
Ce adoară, ce imploară
Bruma ultimă să moară.

«Ce să-ți dau? Alege darul!»
Și în ochii lui un foc
Luce de suprem noroc.
El din creștet să 'nfioară,
Parcă simte cum paharul

Fericirii negrăite
Se apropie în ispite.

«Ce să-ți dau? Alege darul!»
De pe turn răspunde-un tun,
Buciumele toate sun'.
«Wladi!» strigă ea 'n delire...
El țâșnește-atunci ca varul:
«De pe haina de mireasă
Dă-mi frânghia de mătasă».

*Reprodusă la 1894 într' o bro-
șură din «Gazeta Bucovinei»
IV. No. 25.*

NOTIȚĂ BIOGRAFICĂ ȘI BIBLIOGRAFICĂ

George Popovici s'a născut în ziua de 8/20 Noiembrie 1863, la Cernăuți. Tatăl său, Eusebiu Popovici, care e una din figurile cele mai venerate din Bucovina și e profesor la facultatea de teologie din Cernăuți, s'a îngrijit a-i da educația cea mai aleasă.

George Popovici a absolvit gimnaziul în 1882, facultatea de drept în 1886 — amândouă în Cernăuți. În timpul studiilor academice, intră în 1884 și în armată ca voluntar și deveni peste un an locotenent. Profesorii lui, fără deosebire, recunoscără dela început o fire excepțională. În afară de clasă își agônise cunoștințe întinse, mai cu seamă în studiile sale favorite care la gimnaziu erau Istoria, Literatura și Filosofia, iar la universitate Istoria Dreptului.

Studiile speciale, în cari îi plăcea să se adâncească, pe deoparte și politica națională, care începuse să-l pasioneze în cel mai înalt grad, l-au făcut să nu-și ia doctoratul decât în 1894. Ca student în Cernăuți, a fost președinte al societății Academice, Junimea.

Semestrul de vară 1890, l-a petrecut la Universitatea Innsbruck, unde s'a ocupat cu studiul său de predilecție care era Istoria Dreptului. Mai cercetă apoi cursuri la Cernăuți și se mută în urmă, după ce în 1895 fū greu bolnav de aprindere de plămâni, la 1896 la Viena, spre a se pregăti acolo în vederea unui loc de docent. Dar în primăvara anului 1897 fū ales deputat în camera austriacă și deveni în 1898 redactor al «Foi legilor imperiale». În acelaș an, o nenorocire neașteptată îl lovi: logodnica lui, misterioasa și dulcea figură ce apare în versurile sale, muri subit. Tot în 1898 fū ales deputat și în Dieta Bucovinei, unde dezvoltă o activitate strălucită. La 1899 își dăte demisia din postul ce-l ocupă, cu toate încercările ministrului de interne de pe-atunci, de-a-l înduplecă să rămână. La 1900 eră și membru al Delegațiunei austriace la Pesta, unde ceru cu energie o tratare mai dreaptă a Românilor din Monarhie. La 1900, dizolvându-se senatul imperial, își puse din nou candidatura, dar de data asta căzū la alegeri. Atunci se retrase și din Dieta provincială.

Căsătorindu-se la 1901, trece în România, unde fū încetățenit. Aici își continuă studiile sale de Istoria dreptului român, și pregătea o lucrare monumentală care-l îndreptăția să aspire la o catedră de această specialitate, la prima noastră Universitate. Pe când însă se așteptă apariția acestei lucrări, el se sinucise în noaptea de 12 Iulie 1905, la Munkacs, în Ungaria.

George Popovici e înmormintat la Cernăuți.

Activitatea sa literară, publicată sub pseudonimul

T. Robeanu, a fost sporadică, dar cuprinde adevărate mărgăritare. Manuscrisele, corespondența sa *politică* precum și toate notele rămase după el, sânt în păstrarea Academiei Române. Iată-le : I «Studii și cercetări cu privire la vechiul drept românesc : 1) Ai carte, ai parte ; 2) Jurământul cu brazda în cap ; 3) Republica câmpulungeană ; 4) Dignitățile și oficiile din vremea lui Alexandru cel Bun ; 5) Über die deutsch-rechtlichen Elemente in der altromänischen Städteverfassung ; 6) Das mold. Städtewesen ; 7) Das mold. Scholtuzenamt ; 8) Capitanatus moldaviensis. II 9) Documente, acte și corespondență : privitoare la alegerea lui G. Popovici ca deputat al Câmpulungului în Parlamentul din Viena la 1895 ; discursul rostit la Pesta, în Delegațiuni la 26 Maiu, 1900 : diferite cestiuni politice, administrative și publice din Bucovina (1897—1900) ; corespondență română și germană de interes literar, cultural politic și particular ; 10) *O zi în Abdera, foi rupte din Albumul unui Cernăuțian*, de M. Democritos (manuscris copiat de o mână străină sau poate rătăcit printre hârtiile sale).

Cât privește lucrările tipărite, cităm următoarele :

1) Vechile așezăminte românești («Convorbiri literare, a. X. No. 8) ; 2) Mihaiu-Vodă și Moșnenii din Sularul (C. Lt. a, XX No. 12) ; 3) Cronica lui Ureche despre școalele jugaene (C. Lt. a XXIV, No. 12) ; 4) Anul dela Martie în Moldova în timpul lui Alexandru-cel-Bun (C. Lt. a. XXXIX, No. 3 și în ediție separată) ; 5) Runc, glosă la o colecțiune de documente Moldo-Câmpulungene (C. Lt. XXV, No. 12) ;

6) Despre starostia sepenicensă (în volumul «*Titu Maiorescu, Omagiu*»); 7) Ordinea de succesiune în moșiile donative moldovene în sec. XIV-lea (în vol. «Prinos lui D. A. Sturdza», scos și în broșură separată); 9) Index Zolkiewensis, opt documente române privitoare la mănăstirea Putna (1707—1778) în revista teologică «Candela» a III—V. Cernăuți).

Activitatea sa politică se poate urmări de aproape în colecțiile ziarelor unde a colaborat: «Revista politică» din Suceava, «Gazeta Bucovinei», «Patria» «Deșteptarea» și «Tribuna» din Sibiu. (v. «*Junimea literară*» a. II (1905), precum și articolul «ziaristica română din Bucovina» de G. Tofan în «*Viața Românească*» a. I.)

Aceasta e viața și opera lui George Popovici.

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
O lacrimă pentru George Popovici, de N. Iorga.	5
Finis	13
<i>Un mort</i>	15
În Zadar	16
Alcovul e în umbră	18
Romanță	19
Nufărul	21
Drăguță Pierdută...	22
De când te-ai dus	24
Cântec vechiu	26
Azi	29
Voevodul	31
La cârșma verde	32
Dă-mi floarea albă	34
Istorie de noapte	36

	<u>Pag.</u>
La isvorul din pădure	39
Fantasia	41
Tu palidă și tristă floare	47
Strofe carpatine	49
În ger de troenita stradă	51
În bolta de la Craiul-Negru	54
În umbra de grădine	57
Cântec	63
Novela de castel	66
Notiță biografică și bibliografică	73

**VERIFICAT
2017**

**VERIFICAT
1987**

**BIBLIOTECĂ
CENTRALĂ
UNIVERSITĂȚII**